

*Геращенко Валерія Ігорівна,
курсант навчально-наукового інституту
№ 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: Марков Михайло
Миколайович, професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАСАД АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Корупція є однією з найбільших проблем, яка підриває стабільність та розвиток будь-якої країни. Вона не лише ставить під загрозу національну безпеку, але й сприяє нерівності, погіршенню якості життя громадян і занепаду державних інститутів. Тому реалізація ефективної антикорупційної політики є важливим завданням для забезпечення стабільного розвитку суспільства та зміцнення довіри громадян до державних органів.

Антикорупційна політика повинна базуватися на декількох основних принципах: прозорості, підзвітності, рівності перед законом, а також ефективному контролю за використанням державних ресурсів. Прозорість є необхідною умовою для того, щоб кожен етап діяльності державних органів був видимий для громадськості та міг бути перевірений незалежними інститутами. Підзвітність перед суспільством та органами контролю дозволяє забезпечити відповідальність за кожну ухвалену рішення, що впливає на суспільство. Рівність перед законом гарантує, що жодна особа, незалежно від її соціального статусу або політичної позиції, не може бути звільнена від покарання за корупційні діяння.

Замість «боротьби з корупцією» законодавець перейшов до розуміння важливості запобігання та протидії корупції як основних напрямів антикорупційної діяльності. Однак, незважаючи на розширення кола питань, що регулювалися відповідними законами, на законодавчому рівні так і не було розкрито сутність таких ключових правових категорій, як «запобігання» та «протидія» корупції, а також «антикорупційна політика» [1].

В Україні корупція, перш за все, проявляється у вигляді навмисних зловживань посадовими особами державних органів, державних і комунальних підприємств та установ своїми повноваженнями. Тому впровадження практики відкритих конкурсів

для відбору державних службовців та керівників державних підприємств, а також обов'язкове декларування їх доходів, майна та зобов'язань з подальшим аналізом наданої інформації НАЗК, повинні стати ефективними заходами для запобігання призначенню на ці посади осіб, схильних до корупційних діянь. Крім того, важливим елементом у боротьбі з корупцією є забезпечення належного реагування НАБУ, САП та інших правоохоронних органів на виявлені випадки корупції, швидке та добросовісне розслідування цих фактів з метою (за наявності підстав) направлення справи до суду для притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності [2, с. 19-20].

Так, одним з найбільш ефективних та широко використовуваних інструментів для запобігання корупції є декларування доходів та майна державних службовців. Цей механізм зобов'язує державних службовців, політиків та інших осіб, визначених законодавством, щорічно подавати інформацію про свої доходи та майно. З 2016 року в Україні запрацював електронний реєстр декларацій, доступний для всіх громадян. Перевірку та контроль за поданими деклараціями здійснює Національне агентство з питань запобігання корупції, і у разі виявлення порушень особи можуть бути притягнуті до відповідальності, залежно від обсягу недостовірної інформації в декларації [3].

Іншим важливим інструментом боротьби з корупцією стало введення системи публічних закупівель. Оскільки раніше державні закупівлі були одним з найбільших майданчиків для корупційних схем, з 2016 року державні структури почали здійснювати закупівлі через систему ProZorro. Одним з результатів цієї системи є публічність процесу державних закупівель, що дає можливість кожному громадянину чи представнику ЗМІ відстежувати та аналізувати ці процеси, що сприяє виявленню корупційних схем. Крім того, залучення численних учасників забезпечує конкуренцію, покращує якість товарів і послуг, а також знижує їхню ціну. Це дає змогу заощадити значну частину коштів з державного та місцевого бюджетів [4].

Антикорупційна політика не може обмежуватися лише створенням законодавчих та інституційних механізмів. Важливим аспектом є освіта громадян, підвищення їх правової свідомості та розуміння шкідливості корупції. Проведення просвітницьких кампаній, навчальних програм для державних службовців та широке інформування суспільства про наслідки корупції можуть значно зменшити рівень корупційних проявів. Важливо залучити до цієї роботи не лише державні органи, але й громадські організації, медіа, а

також міжнародних партнерів, щоб створити культурну атмосферу нетерпимості до корупції.

Державна політика щодо запобігання та протидії корупції – це комплекс заходів, спрямованих на формування у суспільстві нетерпимості до корупції, створення умов для ефективного соціального партнерства між державою та громадянами, а також на забезпечення верховенства права. Її реалізація передбачає використання послідовних, спланованих і скоординованих дій, які дозволяють системно вирішувати проблеми корупції як явища, що загрожує стабільності, безпеці та розвитку держави.

Як зазначає Р.В. Гребя, державна антикорупційна політика України повинна бути націлена не тільки на виявлення передумов корупції та їх запобігання, а й на усунення наслідків корупційних діянь. Антикорупційна політика є основою антикорупційного механізму в цілому, що виражається у заходах запобігання корупції [5, с. 59]. При цьому головною метою є не лише притягнення до кримінальної відповідальності, а й запобігання виникненню передумов корупції (наприклад, протиправних зв'язків з приватними особами або матеріальної та моральної залежності публічних службовців), зменшення латентності корупційних діянь та сприяння їх виявленню в поведінці та житті посадовців [6, с. 313].

Корупція має транснаціональний характер, тому важливою складовою антикорупційної політики є міжнародне співробітництво. Спільні зусилля на рівні міжнародних організацій, таких як ООН або Європейський Союз, допомагають вирішувати питання корупційних схем, які перетинають кордони. Країни повинні обмінюватися досвідом, надавати підтримку в розслідуванні корупційних злочинів та притягненні винних до відповідальності. Оцінка ефективності антикорупційної політики є ключовим елементом її реалізації. Важливо не лише впроваджувати законодавчі ініціативи та механізми контролю, але й постійно аналізувати їх вплив на ситуацію в країні.

Реалізація антикорупційної політики – це комплексний і багатогранний процес, що потребує зусиль як від держави, так і від громадянського суспільства. Важливою умовою є політична воля та рішучість керівництва країни боротися з корупцією, а також здатність створювати ефективні інститути, які можуть забезпечити реальні зміни. Лише спільними зусиллями держави, бізнесу та громадян можна зупинити поширення корупційних практик і забезпечити стійкий розвиток суспільства.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. No 1893-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 27.11.2024).

2. Акімова Л. М. Аспекти реалізації засад антикорупційної політики. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*. 2018. С. 19-22.

3. Декларування. НАЗК - Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/deklaruvannya/> (дата звернення: 27.11.2024).

4. Про нас – ProZorro. Prozorro. URL: <https://prozorro.gov.ua/about> (дата звернення: 27.11.2024).

5. Гребя Р.В. Удосконалення державної антикорупційної політики. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі : *матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 12 груд. 2019 р.)*: у 2 ч. / редкол.: В.В. Черней, С.Д. Гусарев, С.С. Чернявський та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. Ч. 1. С. 59–61.

6. Адміністративне право України : підручник / Галунько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. 2-ге вид. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС. 2019. С. 313–344.

Гриб Аліна Сергіївна,

курсант навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ

**Науковий керівник: Марков Михайло
Миколайович,** професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ПРОЗОРИСТЬ: ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ

Корупція залишається однією з ключових проблем, що стримує розвиток економіки і знижує ефективність управлінських інститутів у багатьох країнах світу. Проте з розвитком цифрових технологій з'являються нові можливості для боротьби з корупцією, зокрема через підвищення прозорості, покращення доступу до інформації та автоматизацію публічних процесів. Впровадження технологій у державне управління стало важливим інструментом для підвищення ефективності роботи урядів, зменшення адміністративних бар'єрів і, що особливо важливо, — зниження рівня корупції.